

Oslo, 3. januar 2008

Finansdepartementet

Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

AktuarKonsulenters Forum (AKF)

Vedrørende høring med frist 4. januar 2008 om tilpasning av årsregnskapsforskriften for forsikring til IFRS – Pensjonskasser.

AktuarKonsulenters Forum (AKF) er invitert til å høres i forbindelse med ovennevnte sak.

Vårt Forum har 31 medlemmer som har til yrke å være bedriftsrådgivere i pensjonsspørsmål og beregne pensjonskostnader etter norsk og internasjonal regnskapslovgivning, vi er til sammen ansvarshavende aktuarer for de aller fleste private pensjonskasser i Norge samt en ikke ubetydelig andel av de offentlige pensjonskasser. I denne sammenheng skal vi foreta nødvendige forsikringstekniske beregninger og analyser for pensjonskasser og påse at det offentlige regelverk følges. Vi har således yrkesmessig interesse i at ny lovgivning på pensjonskasseområdet får en hensiktsmessig utforming - enn si, i det hele tatt er mulig å praktisere.

AKF tar i denne høringsuttalelsen utgangspunkt i vår sentrale rolle som ansvarshavende aktuar for ytelsesbaserte pensjonskasser.

Generelt:

Nok engang må vi beklage at regelendringer legges ut til høring og settes i kraft med uforsvarlige korte frister. Det er komplett umulig på så kort tid å gjøre et kvalitetsmessig forsvarlig arbeide med denne høringen, spesielt siden de fleste av oss ansvarshavende aktuarer har hatt en svært travl høst med utarbeidelse av konsesjonssøknader, vedtekter, forsikringsvilkår mv samt med tariffomlegging for pensjonskassene med frister 01.12.2007.

Vi tør også legge til grunn at ekspertene som arbeider med regnskapsteori i det daglige, må innse at regnskapsteori i seg selv er et omfattende fagområde og er som andre ekspertområder, vanskelig tilgjengelig for andre som i hovedsak arbeider med temaet (regnskap) fra den praktiske siden.

Vi har derfor kun fått tid til å lese høringsutkastet og oppstillingsplanen, men vi har ikke hatt mulighet til å sette oss inn i alle referanser til IFRS-regelverket, regnskapslov mm. Vi har derfor måtte velge en litt annen tilnærming enn å

kommentere dette avsnitt for avsnitt. Vi skal likevel forsøke å komme med noen generelle forslag til endringer og begrunne hvorfor.

AKFs syn på regnskapsforskriften, oppstillingsplan mm.

Som ansvarshavende aktuarer for pensjonskasser tør vi hevde med en viss autoritet at vi er eksperter på forsikringsloven. Det er derfor med interesse vi leser regnskapskspertenes tilnærming til det samme stoffet og det synes som vi dessverre står ganske langt fra hverandre. Vi skal forklare hva vi mener med dette.

Vi har gjennom mange år arbeidet med forsikringsloven av 1989 og gjeldende regnskapsforskrift, og sammen med Kredittilsynets forståelse av begge deler, har vi i felleskap funnet frem til en måte å løse de mange dilemmaer som ligger i at vi gjennom regnskapet etter beste evne, skal gi en tallmessig periodisering og balanseføring av forsikringstekniske avsetninger og i siste ledd fordele et vedtatt og definert overskudd på kontraktpartnerne i konsernpensjonskasser og mellom aktive og pensjonister.

Siden resultatet er en følge av en kombinasjon av faktiske inntekter og utgifter som kan regnskapsføres gjennom regnskapsbilag og et forsikringsteknisk stokastisk påvirket resultat, kan ikke ansvaret for differansen mellom loven og virkeligheten bæres av ansvarshavende aktuar alene, det er kun gjennom nevnte forståelse med Kredittilsynet at man finner frem til løsningene, og gjennom en lang periode har det utviklet seg en kutyme for hvordan vi løser oppgavene.

Et annet forhold er at det på balansetidspunktet alltid vil være forhold som er ukjente, men som det skulle vært tatt hensyn til og som skaper periodiseringfeil i resultatet, men siden resultatet til nå har vært et felles resultat som fordeles på alle etter vedtak i styret og i henhold til regelverket, har det vært kurant å rette opp feilen i neste års resultat. De som ev. fikk for lite eller for mye ett år, vil få dette rettet opp neste år.

For aktuarene er den nye forsikringsloven en større utfordring enn den forrige, da den nye loven på mange punkter fjerner seg lengre fra virkeligheten. Argumenter som at den nye loven innebærer en modernisering av lovgivningen osv, oppfatter vel aktuarene som livsfjern retorikk. Vi ser dokumentasjon på dette syn ved at Kredittilsynet selv er i villrede om hvordan de skal forstå loven, og i sin korrespondanse med pensjonskassene har de på vesentlige områder tatt betydelige forbehold om lovforståelsen.

Fra den andre kanten, men fra samme departement som er ansvarlig for forsikringsloven, kommer så regnskapskspertene med en tilnærming til forsikringsloven styrt av ekspertenes forståelse av EU regelverket med IFRS-forordningen og regnskapsdirektivene.

Det gir seg selv at vi aktuarene ikke klarer å holde oversikt over et så omfattende fagfelt. Vi må i stedet prøve å lese og forstå det som ekspertene sier i høringsnotatet og prøve å tolke hva resultatet av dette betyr i forhold til det ansvar vi som ansvarshavende aktuarer skal ivareta. Det synes som vi også på regnskapssiden fjerner oss mer fra virkeligheten enn gjeldende regnskapsforskrift, og at det derved

oppstår et nytt stort tolkningsrom mellom den nye forsikringsloven og regnskapsloven og tilhørende regnskapsforskrift.

Etter vår forståelse har det den konsekvens at vi må foreta ennå flere (vilkårlige) valg "etter beste skjønn", enn etter tidligere regelverk, noe som etter vår forstand skaper lite tilfredsstillende rettstilstander for oss aktuarene, men selvsagt først og fremst for pensjonskassens ledelse og styrene, for kundene, for medlemmene og ikke minst for de ansvarlige i Kredittilsynet som skal føre tilsyn med dette.

Vår generelle konklusjon er med andre ord at det er liten sammenheng mellom det omfattende regnskapsregelverket som er foreslått den nye forsikringsloven.

AKFs forslag til endringer:

Vi må legge til grunn at forsikringsloven er vedtatt og kan vanskelig endres med det første. Tilsvarende ligger IFRS-regelverket der og regnskapsloven.

La oss ta utgangspunkt i aktuarforskriften (Det er varslet at oppdatert forskrift er under utarbeidelse):

➔ Ref: FOR 1990-06-01 nr 434: Forskrift om aktuar.

§ 6. Aktuarens ansvarsområde

Aktuaren skal sørge for:

"fordeling av kostnader, tap, inntekter og fond mv. og fordeling av oppsamlet overskudd til forsikringstakerne og de forsikrede i henhold til forsikringsvirksomhetsloven § 7-5 og § 8-1 annet og tredje ledd med forskrifter, "

Kommentar 1: Det hadde vært hensiktsmessig å kunne resultatføre alle endringer både de som berører kollektivporteføljen og selskapporteføljen som:

- Inntektsføre alle premier
- Risikoresultat belastet egenkapital
- Administrasjonsresultat
- Resultat av modifisert overskuddsmodell

Videre fremgår det:

Aktuaren skal sørge for:

" beregning av forsikringsfondet og sikkerhetsfondet samt endringer i reservegrunnlaget i henhold til lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven) § 8-2, § 8-3 og § 8-4,"

Kommentar 2: Vi finner ingen steder å resultatføre avsetninger og endringer i avsetninger når det gjelder erstatningsavsetningen.

➔ Ref: Forskrift til forsikringsloven (livsforsikring mv.).

§ 5-6. Risikoutjevningsfond

"Risikoutjevningsfondet er en forsikringsmessig avsetning."

Kommentar 3: Risikoutjevningsfondet er en forsikringsmessig avsetning, men regnskapsteorien flytter dette til egenkapitalen og videre ut av resultatregnskapet. Det blir ganske håpløst. For å være litt fleipete så er vel dette det nærmeste man kommer Holbergs og Erasmus Montanus' bevis på at Mor Nille er en sten siden hun ikke kan fly.

Regnskapskspertisen må her komme forsikringsloven i møte og innse at dette må regnskapsføres og sees sammen med kollektivporteføljen – som Erasmus Montanus som lykkelig innså at Mor Nille likevel ikke var en sten, siden Mor Nille kunne gråte, og det kan ikke en sten.

Kommentar 4: Et generelt problem som vi har omtalt ovenfor, man som ikke har noen løsning i forskriften og oppstillingsplanen, er hvordan man regnskapsfører utestående av diverse forhold som f.eks. flyttinger fra og til forsikringsbestanden som ikke er ferdig gjennomført på balansetidspunktet, herunder ikke-utbetalte pensjoner og andre forhold vedrørende periodiseringsforhold. Her trenger vi generelle poster i regnskapet under kollektivporteføljen for kortsiktig gjeld og kortsiktige fordringer. Dette er ikke egenkapital- eller selskapskapital-forhold, men må regnskapsføres via resultatregnskapet, ellers får vi feil resultat.

Vi tror med andre ord at en tilnærningsmåte kan være at man i regnskapsforskriften og i oppstillingsplanen velger å være mindre presis fremfor å være mer presis.

Hertil bør man altså tilstrebe å få en oppstillingsplan på linje med den vi har i dag, og som leder frem til det resultat som skal disponeres av styret og slik at man kan lese årets resultat og disponeringene av regnskapet.

Avslutning:

Det fremgår med all tydelighet at den tilnærmingen man har valgt med å begrunne regnskapsforskriften med at man skal ha regler for datterselskaper av konserner som er underlagt IFRS, for så å føre dette som en konsekvens over til det frittstående forsikringsselskapet og videre derifra til også å omfatte pensjonskasser - under hensyn til likhet og sammenliknbare resultater og statlige statistikknav, fører helt feil avsted og leder til de uholdbare tilstandene vi har berørt ovenfor. Vi kan derfor ikke skjonne annet en at departementet er nødt til å omarbeide forskriften slik at pensjonskassene får en forskrift og tilhørende oppstillingsplan som reflekterer situasjonen for pensjonskassene og som i større utstrekning forsøker å støtte opp under forsikringslovens bestemmelser.

Som en forkortet versjon kan vi si at mens nyere regnskapsteori blir mer og mer balanseorientert i sin tenkning og derved i sine prioriteringer når nye spørsmål skal vurderes og løses, så er den nye forsikringsloven i mye større grad en den forrige,

resultatorientert og krever derfor ekstrem prioritering av resultatføringen. Det oppstår derfor et teoretisk gap mellom disse to regelverkene, og da må departementet etter vårt syn, prioritere forsikringsloven.

3. januar 2008.

På vegne av
AktuarKonsulenters Forum

Tormod Sande